

Mediernes historier om ensomhed og ældre mennesker

CHRISTINE E. SWANE

Medierne er med til at sætte dagsordenen i samfundet. De emner, de rapporterer mest om, accepterer vi, viser forskningen, som de aktuelt vigtigste. Men mediernes fremstillinger afspejler ikke virkeligheden på en objektiv måde. De baserer snarere deres beskrivelser af problemer og begivenheder på, hvordan de vurderer emnets *nyhedsværdi*. Med andre ord: Hvad kan vække opsigt, hvad kan fange os som læsere, seere og lyttere?

Mediernes formidling er med til at forme vores tanker og indre billeder. Vi hører ord og formuleringer blive populære og gentaget igen og igen, og gradvist bevæger sprogbrugen sig ind i mange menneskers hverdagsprog. Er der virkelig tale om en *ensomheds-epidemi*, på samme måde som vi taler om en coronapandemi? Medierne spiller ifølge forskere en stor rolle for, hvordan vi ser på forskellige temaer i samfundet, og hvordan bestemte grupper af mennesker opfattes – og også for, hvordan vi ser på os selv.

Vi har i Fonden Ensomme Gamles Værn for nylig udgivet en forskningsrapport, der analyserer nyhedsartikler i dansk dagspresse om ældre og ensomhed i årene 2016-17 (Ågren & Cedersund, 2021). Forud for studiet ligger en undersøgelse af *ældre og ensomhed i svensk dagspresse i 2013-14* (Ågren, 2017) og en analyse af artikler i svensk dagspresse i én enkelt måned i 2016 (Ågren & Cedersund, 2020). I sidstnævnte var spørgsmålet, hvem der *bærer ansvaret for* at modvirke

ældres ensomhed. Studiet viste, at *det hovedsagelig var velfærdsstatens institutioner*, der blev holdt ansvarlige for ældres ensomhed, og at ældres ensomhed desuden i artiklerne blev diskuteret i et *udefra-perspektiv*.

Analysen af danske nyhedsartikler viser, at ældre mennesker i højere grad kommer til orde end i de svenske nyhedsartikler, og at ensomhed blandt ældre fremstilles mere nuanceret. Men tendensen er en kategoriserende fremstilling af ældre, som føler sig ensomme. Rapporten beskriver således, hvordan ældre mennesker, der oplever ensomhed, ofte i medierne fremstilles som *ofre*. Det sker fx i debatindlæg skrevet af politikere. I artikler om aktiviteter, der skal mindske ensomhed, beskrives ældre mennesker derimod som *aktører*, der ønsker at ændre deres livssituation for at modvirke egen ensomhed.

Fremstillinger af det at være ældre og gammel serveres i medierne gennem både skræmmebilleder og glansbilleder, der kæmper om kap i stereotype beskrivelser. Her er vi ved noget, der ikke bare skurrer i ørerne, men gør decideret ondt: Måske lyder udtrykket "vores ældre" hos nyhedsrapportere, politikere og andre gode folk neutralt. Men ordene bruges altid knyttet til spørgsmål om omsorg og pleje og om nogen, "vi" skal gøre noget for og tilgodese.

Med ordene *vores ældre* sættes ældrebefolkningen sprogligt uden for det *vi*, som taler. Samfundets "vi" inkludere

rer altså sprogligt set ikke mennesker af en vis alder?

Teksten har tidligere været bragt i en kortere version i Helse, februar 2022.

REFERENCER

Ågren, A. (2017). What are we talking about? Constructions of loneliness among older people in the Swedish news-press. *Journal of Aging Studies*, 41, s. 18-27.

Ågren, A. & Cedersund, E. (2020). Reducing loneliness among older people – who is responsible? *Ageing & Society*, 40(3), s. 584-603.

Ågren, A. & Cedersund, E. (2021). *Fremstillinger af ældre menneskers ensomhed i dansk dagspresse*. Fonden Ensomme Gamles Værn. Oversættelse fra svensk og redigering: Christine E. Swane.